

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра прикладной лингвистики

ПЕТРОВСКАЯ Дарья Анатольевна

**ЛИНГВОСТРАНОВЕДЧЕСКИЙ АСПЕКТ В ОБУЧЕНИИ РКИ В
БЕЛАРУСИ (НА ПРИМЕРЕ ТЕКСТОВ О МИНСКЕ)**

Магистерская диссертация

специальность 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (русский
как иностранный)»

Научный руководитель
Гербик Людмила Францевна
доцент, кандидат филологических наук

Допущена к защите

«___» _____ 2014 г.

Зав. кафедрой прикладной лингвистики

_____ Л.Ф. Гербик

доцент, кандидат филологических наук

Минск, 2014

ОГЛАВЛЕНИЕ

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ	3
АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЦЫ.....	5
GENERAL DESCRIPTION.....	7
ВВЕДЕНИЕ.....	9
ГЛАВА 1 ЛИНГВОСТРАНОВЕДЕНИЕ КАК НАУКА.....	12
1.1 История формирования лингвострановедения как особой науки и учебной дисциплины.....	12
1.2 Лингвострановедение и лингвокультурология в сопоставительном аспекте.....	15
1.3 Формирование компетенции учащихся на основе изучения лингвострановедения.....	18
1.4 Задачи изучения лингвострановедения и лингвокультурологии на материале XII конгресса Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы.....	25
ГЛАВА 2 РАЗВИТИЕ ЛИНГВОСТРАНОВЕДЕНИЯ В БЕЛАРУСИ.....	30
2.1 Анализ учебников и учебных пособий, изданных в РБ.....	30
2.2 Задачи развития лингвострановедческого компонента в обучении РКИ в Беларуси.....	39
ГЛАВА 3 ТЕКСТЫ О МИНСКЕ В ЛИНГВОСТРАНОВЕДЧЕСКОМ АСПЕКТЕ.....	44
3.1 Использование текстоцентрической концепции	

в обучении РКИ.....	44
3.2 Приемы формирования лингвострановедческой компетенции	
студентов (на примере текстов о Минске).....	49
3.2.1 Аудиторная работа.....	49
3.2.2 Внеаудиторная работа.....	56
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	59
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	61
ПРИЛОЖЕНИЕ А. Единицы с НКК семантики из анализируемых учебников.....	65
ПРИЛОЖЕНИЕ Б. Учебные тексты о Минске.....	70
ПРИЛОЖЕНИЕ В. Аутентичный материал по теме «Минск».....	75
ПРИЛОЖЕНИЕ Г. Дидактический материал по теме «Минск».....	82
ПРИЛОЖЕНИЕ Д. Тексты экскурсии по теме «Минск».....	83
ПРИЛОЖЕНИЕ Е. Диск с экскурсией по Минску.....	87

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые слова: КОМПЕТЕНЦИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТЬ, КУЛЬТУРОВЕДЧЕСКИЙ АСПЕКТ, ЛИНГВОСТРАНОВЕДЕНИЕ, ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЯ, ЛИНГВОСТРАНОВЕДЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ, КРИТЕРИИ ОТБОРА ЛИНГВОСТРАНОВЕДЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА, ТЕКСТОЦЕНТРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЯ В ОБУЧЕНИИ, УЧЕБНЫЕ, АДАПТИРОВАННЫЕ, АУТЕНТИЧНЫЕ ТЕКСТЫ, ЛЕКСИКА С НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫМ КОМПОНЕНТОМ СЕМАНТИКИ, АУДИТОРНАЯ И ВНЕАУДИТОРНАЯ РАБОТА.

Объект исследования – текстовый материал учебников по РКИ (русскому языку как иностранному); тексты о Минске, подобранные для студентов этапа УПКД (уровня пороговой коммуникативной достаточности), и представленная в них лингвострановедческая информация.

Предмет исследования – способ подачи лингвострановедческой информации в анализируемом материале.

Цель работы – представить комплекс дидактических материалов, направленных на формирование лингвострановедческой компетенции студентов-иностранцев на этапе УПКД (на примере текстов о Минске).

В результате исследования был определен объем содержания теоретических понятий (лингвострановедение, лингвокультурология, компетенция, лингвострановедческая компетенция); определена роль, место и структура лингвострановедческой компетенции в общем блоке коммуникативной компетенции; рассмотрены современные исследования лингвострановедческого аспекта на примере материала XII конгресса Международной ассоциации преподавателей русского языка и литературы; проанализированы учебники и учебные пособия, изданные в РБ, с точки зрения способа подачи в них лингвострановедческой информации; определены критерии отбора лингвострановедческого материала, рекомендованного к усвоению по теме «Минск» для студентов этапа УПКД; представлен комплекс упражнений для аудиторной работы, направленный на развитие лингвострановедческой компетенции иностранных учащихся по материалам текстов о Минске; даны методические рекомендации для внеаудиторной работы с инофонами.

Научная новизна исследования заключается в:

- теоретическом обосновании эффективности использования текстов о Минске с целью формирования лингвострановедческой компетенции у иностранных студентов;

- определении критериев отбора лингвострановедческого материала для занятий по РКИ;

- представлении упражнений, направленных на формирование лингвострановедческой компетенции студентов на этапе УПКД в аудиторное и внеаудиторное время.

Практическая значимость работы заключается в том, что её результаты могут быть использованы на занятиях по РКИ у студентов УПКД; при чтении лекционных курсов, проведении семинаров, спецкурсов в рамках специализации «Методика преподавания РКИ»; при написании учебных пособий по лингвострановедению.

Перспективы данного исследования заключаются в возможности дальнейшей теоретической разработки проблем формирования лингвострановедческой компетенции у инофонов.

Работа 87 с., 6 приложений, 51 использованный источник.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЦЫ

Ключавыя словы: КАМПЕТЭНЦЫЯ І КАМПЕТЭНТНАСЦЬ, КУЛЬТУРАЗНАЎЧЫ АСПЕКТ, ЛІНГВАКРАЯЗНАЎСТВА, ЛІНГВАКУЛЬТУРАЛОГІЯ, ЛІНГВАКРАЯВЕДЧАЯ КАМПЕТЭНЦЫЯ, КРЫТЭРЫЙ АДБОРУ ЛІНГВАКРАЯВЕДЧАГА МАТАР'ЯЛУ, ТЭКСТАЦЭНТРЫЧНАЯ КАНЦЭПЦЫЯ Ё НАВУЧАННІ, ВУЧЭБНЫЯ, АДАПТАВАНЫЯ, АЎТЭНТЫЧНЫЯ ТЭКСТЫ, ЛЕКСІКА З НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНЫМ КАМПАНЕНТАМ СЕМАНТЫКІ, АЎДЫТОРНАЯ І ПАЗААЎДЫТОРНАЯ РАБОТА.

Аб'ект даследавання – тэкставы матар'ял падручнікаў РЯЗ; тэксты пра Мінск, падабраныя для студэнтаў УПКД (узроўня парогавай камунікатыўнай дастатковасці), і лінгвакразнаўчая інфармацыя, якая ў іх змяшчаецца.

Прадмет даследавання – спосаб падачы лінгвакразнаўчай інфармацыі ў матар'яле аналізу.

Мэта працы – падаць комплекс дыдактычных матар'ялаў, якія будуць скіраваныя на фарміраванне лінгвакразнаўчай кампетэнцыі студэнтаў-заможнікаў гуманітарнага профілю навучання на этапе УПКД (на прыкладзе тэкстаў пра Мінск).

У выніку даследавання быў вызначаны аб'ём змяшчэння тэарэтычных паняццяў (лінгвакразнаўства, лінгвакультуралогія, кампетэнцыя, лінгвакразнаўчая кампетэнцыя); вызначана роля, месца і структура лінгвакразнаўчай кампетэнцыі ў агульным блоку камунікатыўнай кампетэнцыі; разгледжаны сучасныя даследаванні лінгвакразнаўчага аспекта на прыкладзе матар'яла XII кангрэса Міжнароднай асацыяцыі выкладчыкаў рускай мовы і літаратуры; прааналізаваны падручнікі і вучэбныя дапаможнікі, выдадзеныя ў РБ, з пункту гледжання спосаба падачы ў іх лінгвакразнаўчай інфармацыі; вызначаны крытэрыі адбору лінгвакразнаўчага матар'яла, рэкамендаванага студэнтам этапа

УПКД для засвойвання па тэме “Мінск”; падаецца комплекс практыкаванняў для аўдыторнай работы, які скіраваны на развіццё лінгвакразнаўчай кампетэнцыі навучэнцаў па матар’ялах тэкстаў пра Мінск; прыведзены метадычныя рэкамендацыі для пазааўдыторнай работы з інафонамі.

Навуковая навізна даследавання заключаецца ў:

- тэарэтычным абгрунтаванні эфектыўнасці выкарыстання тэкстаў пра Мінск з мэтай фарміравання лінгвакразнаўчай кампетэнцыі ў замежных студэнтаў;

- вызначэнні крытэрыяў адбору лінгвакразнаўчага матар’ялу для заняткаў па РЯЗ;

- прадстаўленні практыкаванняў, скіраваных на фарміраванне лінгвакразнаўчай кампетэнцыі студэнтаў гуманітарнага профілю навучання на этапе УПКД у аўдыторны і пазааўдыторны час.

Практычная значнасць працы заключаецца ў тым, што яе вынікі могуць быць выкарастаны на занятках па РЯЗ у студэнтаў гуманітарнага профілю навучання на этапе УПКД; пры чытанні лекцыйных курсаў, падчас семінараў, спецкурсаў у рамках спецыялізацыі “Методыка выкладання РЯЗ”; пры напісанні дапаможнікаў па лінгвакразнаўству.

Перспектывы дадзенага даследавання заключаюцца ў магчымасці далейшай тэарэтычнай распрацоўкі праблем фарміравання лінгвакразнаўчай кампетэнцыі ў інафонаў.

Праца 87 с., 6 дадаткаў, 51 выкарыстанная крыніца.

GENERAL DESCRIPTION

Keywords: COMPETENCE, CULTURAL STUDIES ASPECT, LINGUISTIC REGIONAL GEOGRAPHY, LINGUISTICS, LINGUISTIC CULTURAL STUDIES, LINGUISTIC CULTURAL COMPETENCE, SELECTION CRITERIA FOR LINGUISTIC REGIONAL GEOGRAPHY LEARNING MATERIAL, TEXT CENTRED CONCEPT IN TEACHING, LEARNING, ADAPTED, AUTHENTIC TEXTS, VOCABULARY WITH ETHNO-CULTURAL COMPONENT OF THE SEMANTICS, CLASSROOM AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES.

Research **object** — textbooks' on RASL content; texts about Minsk selected for students with sufficient level of communicative adequacy learning stage and presented in those texts information on linguistic regional geography.

Research **subject** — methods of presenting information on linguistic regional geography in the analyzed material.

Purpose — to present a set of teaching materials aimed at creating linguistic cultural competence of foreign students in the humanities who are at SLCA learning stage (illustrated by texts about Minsk).

As a **result** of the study, the content of theoretical concepts (linguistic regional geography, cultural linguistics, competence, linguistic cultural competence) was defined; role, place and structure of cultural competence in the whole communicative competence were defined; current researches on linguistic regional geography aspect were reviewed, for example, XII Congress of the International Association of Teachers of Russian Language and Literature material; textbooks and manuals published in the Republic of Belarus were analyzed in terms of method of presenting information on linguistic regional geography; defined selection criteria of linguistic regional geography material recommended for mastering on the "Minsk" topic for students who are at SLCA learning stage were defined; a set of exercises for classroom work aimed at developing cultural competence of foreign students based

on texts about Minsk was provided; guidelines for extracurricular work with non-native speakers were given.

Scientific originality of the study is in:

- theoretical justification of the text about Minsk effectiveness in creating linguistic cultural competence among foreign students;
- defining selection criteria for linguistic cultural material for lessons on RASL;
- presentation of exercises aimed at creating linguistic cultural competence of students in the humanities who are at SLCA learning stage in classroom and extracurricular time.

The **practical significance** of the study is the fact that its results can be used in the classroom for students in the humanities who are at SLCA learning stage, while holding lectures, seminars, special courses within the specialization "Methods of teaching RASL" or while writing textbooks on linguistic cultural studies.

Prospects for this study include the possibility of further research on creating linguistic cultural competence among non-native speakers.

87 pages, 6 appendixes, 51 sources used.